

HADIGONDOZÁS

- Magyarországon a hadigondozás első átfogó törvényi szabályozására 1933-ban, az 1933. évi VII. törvény megszületésével került sor.
- 1948-ban politikai döntés nyomán eltörölték a hadigondozás minden addigi formáját. Ekkor közel 800 ezer hadigondozott élt Magyarországon.
- 1994-ben, a Hadigondozásról szóló törvény elfogadása idején közel 25 ezer hadigondozott élt hazánkban.
- Az elmúlt tíz év alatt a hadirokkantak száma több mint négyezer fővel, a hadiözvegyek száma pedig több mint hétezer fővel csökkent.
- A gondozási körbe tartozók száma 2010-óta több mint 3700 fővel csökkent.
- A hadigondozás finanszírozására a Kormány 1994-ben létrehozta a Hadigondozottak Közalapítványát.
- A Közalapítvány 1995-ben a hadigondozotti ellátásokra 3521 millió forintot költött.
- A hadigondozotti létszám csökkenésével párhuzamban 2010 és 2013 között a hadigondozottak ellátására fordított központi költségvetési tételek 1200 millió forinttal csökkentek.

A Kormány [T/2084.](#) számon nyújtotta be A honvédek jogállásával, valamint a hadigondozással összefüggő egyes törvények módosításáról szóló törvényjavaslatot, amely a hadigondozás tárgy körében a Hadigondozottak Közalapítványával, illetve a hadiözvegyi járadék emelésével kapcsolatban tartalmaz módosításokat.

Az Országgyűlés „tisztelettel emlékezve meg a hadiesemények során tanúsított példás helytállás következtében hősi halált halt, vagy megrokkant katonákról, polgári lakosokról és ezek hozzátartozóiról, elismerve, hogy hadieredetű veszteségek a jelenben és a jövőben is bekövetkezhetnek – figyelemmel a nemzetgazdaság korlátozott teherbíró képességére is –” törvényt alkotott a Hadigondozásról (továbbiakban Hdt.). Ekkor hazánkban mintegy 25 ezer hadigondozott (nyolcezer hadirokkant és tizenhétezer hadiözvegy) élt, életkoruk nagyrészt a 70. életév felett volt.

A hadigondozásról szóló [1994. évi XLV. törvény](#) többek között meghatározza a hadigondozásra jogosultak körét, a járadékok kereteit, az ellátás nemeit, a hadigondozási járadék folyósításának szabályait, valamint a hadigondozottak kedvezményeit is. A törvény értelmében az 1956-os forradalom és szabadságharc alatt veszteségeket szenvedett személyek is hadigondozásra jogosultak, továbbá külön – ma is hatályos paragrafusban – kitér arra is, hogy az 1945 után politikai diszkrimináció folytán a juttatásokból elesett hadigondozottak egyösszegű kárpótlásban részesülhetnek.

A Hdt. értelmében **hadigondozottnak minősül az a Magyarországon élő állampolgár, aki**

- katonai szolgálat;
- kötelező katonai előképzés;
- légitámadás és hadművelet;
- visszamaradt robbanóanyag felrobbanása során vagy következtében testi épségének vagy egészségének károsodása folytán hadieredetű fogatkozást szenvedett;
- továbbá akit hadigyámoltként, hadiözvegyként, hadiárvaként, illetőleg hadigondozott családtagként kell gondozásba venni.

HADIGONDOZÁSRA JOGOSULTAK KÖRE

A hadigondozásról szóló törvény a következők szerint részletezi a hadigondozási ellátásra jogosultak körét:

- szolgálat következtében **meghalt személy és a hadirokkant**;
- **hadigyámolt**: a hadirokkant gyermeke a 16. életévének betöltéséig, vagy ha oktatási intézmény nappali tagozatán tanul, a tanulmányok tartamára, de legfeljebb a 25. életév betöltéséig, vagy ha a gyermek az előbb meghatározott időtartam alatt tartósan megrokkann, ennek az állapotnak a tartamára (meghatározott feltételek esetén);
- **hadiözvegy**: a szolgálat következtében meghalt személy, ill. hadirokkant özvegye (elvált házastárs is meghatározott feltételek esetén);
- **hadiárva**: a szolgálat következtében meghalt személy, illetve hadirokkant gyermeke, ha a hadigyámoltra vonatkozó feltételek érvényesülnek vele szemben is;
- **hadigondozott családtag**: a szolgálat következtében meghalt személynek, illetőleg a hadirokkantnak az általa életében ténylegesen eltartott, 60. évét betöltött, vagy legalább 67 százalékban csökkent munkaképességű, illetve legalább 50 százalékos egészségkárosodású szülője, nagyszülője, testvére és féltestvére.

A GONDOZÁSI ELLÁTÁS FAJTÁI

A gondozási ellátás fajtái **általánosságban a rokkantsági járadék-besorolás és a mindenkor nyugdíjminimum vonatkozásában kerültek meghatározásra**. A hadirokkantat a hadieredetű fogyatkozás által bekövetkezett egészségkárosodás mértéke szerint **I., II., III., IV., illetve V. járadékosztályba** sorolják. A hadieredetű fogyatkozást és az általa okozott járadékosztályba sorolás alapját képező egészségkárosodás százalékos mértékét **a rehabilitációs szakigazgatási szerv állapítja meg**.

Hadigondozottak részletes létszámadatai 2004-2014

Forrás: Magyar Államkincstár(MÁK)

Év	hadirokkantak	hadiözvegyek	hadiárvak	Össz:
2004	17720		147	17 867
2005	5775	11291	na	17066
2006	5217	10285	na	15502
2007	4705	9257	na	13962
2008	4170	8300	na	12470
2009	3676	7393	na	11069
2010	3219	6538	na	9757
2011	2897	5807	145	8849
2012	2541	5048	143	7732
2013	2260	4375	138	6773
2014	2009	3918	129	6056

Az **egyösszegű térítési kategória** 1994-től kezdődően az 1945 után elmaradt pénzellátás kompenzálását szolgálja. A Hdt. szerint egyösszegű térítésre jogosult az a hadirokkant, hadiözvegy, volt hadiárva, volt hadigyámolt és volt hadigondozott családtag, akinek a korabeli hadigondozó hatóság által megállapított pénzellátását 1944. december 22-ét követően politikai okból megszüntették, vagy szüneteltették, illetve ilyen ellátás iránti kérelmét politikai okból elutasították, továbbá aki ez irányú kérelmét politikai okból elő sem terjesztette.

Jelenleg a jogosultak körében

- az I. – IV. járadékosztályba sorolt hadirokkant **250 ezer forinttól 100 ezer forintig** terjedő összegig;
- az V. járadékosztályba sorolt hadirokkant és hadiözvegy **75 ezer forint**,
- a volt hadiárva, hadigyámolt és hadigondozott családtag **50 ezer forint** egyszeri támogatásra jogosult.

Az ellátási nemek között **havi rendszeres pénzellátásként szerepel a hadirokkant-járadék**, mely összeg az öregségi nyugdíj mindenkor legkisebb összegének – jelenleg 2008-óta változatlan 28 500 forint (továbbiakban nyugdíjminimum) – százalékos arányban kifejezett mértéke, az alábbiak szerint:

- I. járadékosztály: 210%;

- II. járadékosztály: 195%;
- III. járadékosztály: 180%;
- IV. járadékosztály: 155%;
- V. járadékosztály: 110%.

Mindezekon kívül **havi rendszeres pénzellátás illeti meg a hadiözvegycet** (a nyugdíjminimum 75 százaléka), **a hadiárvtát** (a nyugdíjminimum 30 százaléka), illetve **a hadigondozott családtagot** (a nyugdíjminimum 30 százaléka).

Ezekhez társul még az **ápolási pótlék**, a **gyógyászati ellátás**, a **temetési hozzájárulás**, valamint egyes **további szociális ellátások** együttese.

A **járadék-besorolások arányszámái 1994-től 2010 áprilisáig változatlanok voltak**, ekkor azonban jelentős arányszám-emelés történt.

A HADIGONDOZÁS FINANSZÍROZÁSA

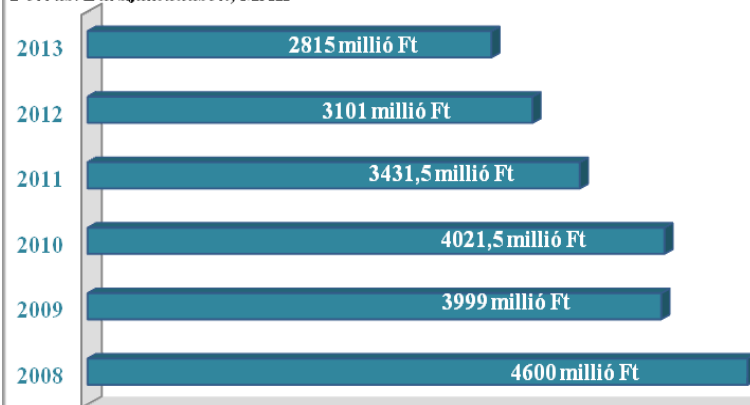
A hadigondozás költségeinek finanszírozására a kormány 1994-ben 2 milliárd forintos törzstőkével létrehozta a **Hadigondozottak Közalapítványát**. A Közalapítvány legfőbb döntést hozó szerve a 9 tagú kuratórium, melynek tagjait a Honvédelmi Minisztérium, a Nemzetgazdasági Minisztérium, a Belügyminisztérium, az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság, az Országos Egészségpénztár, és három érdekvédelmi szervezet jelölése alapján kerülnek kinevezésre.

A **közalapítvány legfontosabb céljai és feladatai** között szerepel

- a hadigondozottakról való **állami, alanyi jogú gondoskodás** megvalósítása,
- a hadigondozási **ellátás megvalósítása**, a **kedvezmények realizálása**,
- a hadirokkantak **gyógyászati segédeszközökkel** való ellátásának biztosítása.
- a **személyi kárpótlással kapcsolatos összegek kifizetésének** teljesítése.

A Hadigondozottak Közalapítványának jutatott állami költségvetési tételek, 2008-2013.

Forrás: Zárzáradások; MÁK

A **Közalapítvány vagyona** 1995-től a mindenkori **évi költségvetési támogatásból**, az előző évi maradványokból, **egyéb támogatásokból** és **saját bevételekből** áll.

A **központi költségvetési támogatás** keretéből történik a Hdt.-ben meghatározott természetbeni juttatások, hadigondozotti pénzellátások, valamint a térítésmentes gyógyszer és gyógyászati segédeszköz ellátás, illetve a további kedvezmények költségeinek finanszírozása.

2012-től a központi költségvetési hozzájárulás nagy része az életüktől és szabadságuktól politikai okból jogtalanul megfosztottak kárpótlásáról szóló **1992. évi XXXII. törvény** végrehajtásához biztosított költségvetési támogatás maradványát terhelte. E jogcímen a Hadigondozottak Közalapítványa a hadigondozási célokra **2012-ben 3 101 millió forintot, 2013-ban 2 815 millió forintot** használt fel (a Magyar Államkincstártól bekért adatok).

A **Közalapítvány hadigondozási célú éves bevételeit** képezik továbbá az **értékpapír kamatokból származó összegek**, ami 2013-ban közel 110 millió forintot jelentett. **A szervezet 2013-as összbevétele így az egyéb forrásokkal együtt 2 925,6 millió forintot tett ki.**

A Honvédelmi Minisztérium éves szinten összesen 2-3 millió forinttal támogatja a hadigondozottak érdekszervezeteit is.

A Hadigondozottak Közalapítványa részletes kiadásai (adatok ezer forintban) Forrás: Magyar Államkincstár		
Megnevezés	2012. év	2013. év
Járadékok és egyéb pénzbeli ellátások	2 905 838	2 554 964
Szociális intézményi ellátás	73 900	70 334
Étkezés, étel kiszállítás, házi segítségnyújtás gondozás, nappali ellátás, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás összesen	109 330	109 101
NRSZH	192	0
Múlábcpő térítés	2 043	1 914
OEP részére megtérítendő gyógyászati se- gédesszköz támogatás	445	433
Kiegészítő gyógyászati segédesszköz	6 326	5 966
Szanatórium, fürdő, kórház	2 005	2 255
Fogászat, szemüveg, egyéb gyógyesszköz	983	980
Egyéb ellátás (piaci helypénz)	137	114
Közhasznú tevékenység összesen	3 101 199	2 746 061
Anyagjellegű ráfordítás	44 417	44 421
Értécsökkenés	13	18
Személyi jellegű ráfordítások	17 436	17 381
Egyéb ráfordítások	690	953
Mindösszesen	3 163 755	2 808 834

Források:

- [1994. évi XLV. törvény](#) a hadigondozásról, a végrehajtásáról szóló 113/1994. (VIII. 31.) Korm. rendelettel egységes szerkezetben
- A Hadigondozottak Közalapítvány [alapító okirata](#).
- Magyar Államkincstár: adatok a Hadigondozottak Közalapítvány gazdálkodásáról.
- Állami költségvetések és zárszámadások 2006-2013.

Készítette: B. Müller Tamás
Képviselői Információs Szolgálat
E-mail: infoszolg@parlament.hu

Internet: www.parlament.hu/infoszolg
Intranet: intra.parlament.hu/infoszolg/
Tel.: (1) 441-4529; (1) 441-6486

Az információs jegyzet az országgyűlési képviselők tájékoztatása céljából készült.
A dokumentum az összeállítás elkészültének időpontjában fennálló aktuális helyzetet mutatja be.
Az információs jegyzet szerzői jogvédelem alatt áll.